

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnych veciach navrhovateľky **Lawyer Partners a.s.**, IČO: 35 944 471, so sídlom v Bratislave, Prievozská č. 37, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Chabadová, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pri starej prachárni č. 13, proti odporcom **1/ Š. O.**, bývajúcemu v P., **2/ F. V.**, bývajúcemu v V., **3/ V. B.**, bývajúcemu vo V., **4/ L. P.**, bývajúcemu v S., **5/ J. B.**, bývajúcemu v N., **o zaplatenie peňažných súm**, vedených na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp.zn. 9 Ro 205/2013, 1 Ro 122/2013, 1 Ro 99/2013, 2 Ro 199/2013, 2 Ro 146/2013, o dovolaniach navrhovateľky proti uzneseniam Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. augusta 2013, sp.zn. 13 Co 481/2013, z 1. júla 2013, sp.zn. 13 Co 364/2013, z 15. augusta 2013, sp.zn. 12 Co 215/2013, z 5. septembra 2013, sp.zn. 16 Co 323/2013, z 5. septembra 2013, sp.zn. 16 Co 322/2013, takto

r o z h o d o l :

Veci vedené na tunajšom súde pod sp.zn. 5 Cdo 332/2013, 5 Cdo 338/2013, 5 Cdo 372/2013, 5 Cdo 378/2013, 5 Cdo 364/2013 spája na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp.zn. 5 Cdo 332/2013.

Dovolania **o d m i e t a** .

Odporcom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš vo vyššie uvedených konaniach uznesením zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za návrh na začatie konania [§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“)] po zistení, že výzvu na zaplatenie súdneho poplatku prevzala navrhovateľka a súdny poplatok 16,50 € v určenej lehote 10 dní

od doručenia výzvy nezaplatila napriek poučeniu o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku. Súd prvého stupňa nerozhodoval v uvedených konaniach o trovách konania.

Proti zastavujúcim uzneseniam podala navrhovateľka odvolania, v ktorých navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenia zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa názoru navrhovateľky jej postupom prvostupňového súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Namietala, že v tejto veci podala návrh na začatie konania už v roku 2006 v elektronickej podobe a podpísala zaručeným elektronickým podpisom. Okresný súd ale odmietol takto urobené podanie prijať a DVD nosiče vrátil navrhovateľke späť. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 2. júna 2008 sp.zn. II. ÚS 148/08 (ďalej len „nález“) konštatoval, že týmto postupom prvostupňového súdu bolo porušené základné právo navrhovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd zároveň prvostupňovému súdu prikázal konať vo veci predmetného podania navrhovateľky, lebo návrh na začatie konania bol urobený v zákonom ustanovenej forme. Dodal, že právne účinky tohto podania zostali zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania; na tomto zásadnom závere nemôže nič zmeniť prípadná okolnosť, že z technických príčin nemôže súd podanie navrhovateľky zaevidovať spätne ku dňu jeho doručenia. Navrhovateľka v odvolaní uviedla ďalej to, že súdu prvého stupňa opätovne doručila podania, o ktorých ústavný súd rozhodol nálezom. Navrhovateľka mala za to, že účinky podania zostali zachované s účinnosťou ku dňu jej podania. Poukázala na to, že v zmysle ustanovenia § 8 zákona č. 71/1992 Zb. je poplatok za podanie návrhu splatný vznikom poplatkovej povinnosti, ktorá podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. vzniká podaním návrhu; podľa § 13 zákona č. 71/1992 Zb. poplatok alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným. S prihliadnutím na tieto okolnosti a tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 30. júna 1993, sp.zn. 4 Cdo 70/1993 odvolateľka namietla, že súd prvého stupňa jej odňal možnosť pred súdom konať, lebo zastavil konanie, i keď neboli dané procesné predpoklady pre tento postup – podľa § 13 zákona č. 71/1992 Zb. už súdny poplatok nebolo možné vyrubiť. Tento poplatok bol totiž splatný v roku 2006 a lehota na jeho vyrubenie uplynula 31. decembra 2009.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd v záhlaví označenými uzneseniami potvrdil ako vecne správne napadnuté prvostupňové uznesenia o zastavení konania.

V odôvodnení rozhodnutia sp.zn.13 Co/364/2013 sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa. Doplnil, že aj keď účastník konania podá v jednej veci dva úplne totožné návrhy, je povinnosťou súdu o každom z nich konať a osobitne spoplatniť, pokiaľ takýto návrh podlieha poplatkovej povinnosti. V odôvodnení ostatných rozhodnutí uviedol, že návrhom na začatie konania s dátumom vyhotovenia v roku 2006 sa navrhovateľka voči protistrane domáhala zaplatenia sumy predstavujúcej dosiaľ nezaplatené koncesionárske poplatky; podľa podanej pečiatky súdu prvého stupňa bol tento návrh doručený súdu 11. marca 2013. Súd prvého stupňa v súlade so zákonom vyzval navrhovateľku, aby do 10 dní zaplatila súdny poplatok za podanie návrhu vo výške 16,50 € (položka č. 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb.) s poučením, že ak nebude poplatok v určenej lehote zaplatený, súd konanie zastaví (§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.). Napriek tomu, že táto výzva bola navrhovateľke riadne doručená, navrhovateľka ju nerešpektovala. Súd prvého stupňa preto konanie správne zastavil. Odvolací súd poukázal na ustanovenia § 82 ods. 1 O.s.p., § 2 ods. 1 písm. a/ § 5 ods. 1 písm. a/, § 8 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. a vyslovil názor, že na splnenie príkazu vysloveného v náleze, aby súd priznal právne účinky podaniu z roku 2006, bola navrhovateľka povinná preukázať, že návrh na začatie konania, je totožný s návrhom doručeným súdu v roku 2006. Navrhovateľka to ale nepreukázala. Podľa názoru odvolacieho súdu bola navrhovateľka povinná preukázať, že návrhy na začatie konania doručené okresnému súdu v roku 2013 sú totožné s návrhmi doručenými okresnému súdu v roku 2006 napr. predložením originálu nosiča DVD alebo iným spôsobom s porovnateľnou výpovednou hodnotou. Lehota na vyrubenie súdneho poplatku navrhovateľke za návrh podaný na súd v roku 2013 doposiaľ neuplynula. Pokiaľ súd prvého stupňa v danej procesnej situácii konanie zastavil, bol jeho postup v súlade so zákonom č. 71/1992 Zb. Odvolací súd na tomto základe uzavrel, že odvolanie navrhovateľky nebolo dôvodné, a preto napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne (§ 219 O.s.p.). Odvolací súd v konaniach vedených pod sp.zn. 16 Co 323/2013 a 16 Co 322/2013 rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a v konaniach vedených pod sp.zn. 13 Co 481/2013, 13 Co 364/2013 a 12 Co 215/2013 nerozhodoval o trovách odvolacieho konania analogicky podľa § 224 ods. 4 O.s.p.

Proti týmto uzneseniam odvolacieho súdu podala navrhovateľka dovolania s tým, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). V podstate sa pridržala dôvodov, ktoré uviedla už v odvolaní a za základ dovolaní považovala to, že

podanie, ktoré bolo súdu prvého stupňa doručené 11. marca 2013, nie je žiadnym novým návrhom na začatie konania, ale ide len o písomné vyhotovenie toho podania urobeného v elektronickej podobe na DVD nosiči v roku 2006, ktoré nález prikázal rešpektovať a priznať mu právne účinky návrhu na začatie konania. V súvislosti s tým navrhovateľka uviedla, že prvostupňový aj odvolací súd na jednej strane popierajú totožnosť oboch podaní (z roku 2013 a 2006), na druhej strane ale aj v roku 2013 akceptujú plnú moc majúcu časovú a vecnú väzbu na podanie z roku 2006. V danom prípade nález jednoznačne konštatoval protiústavnosť postupu súdu prvého stupňa, preto navrhovateľku nemala zaťažovať povinnosť preukazovať, že podanie z roku 2013 je podaním z roku 2006, ktorému treba v zmysle nálezu priznať právne účinky. Pokiaľ sa súd prvého stupňa odmietol zaoberať podaním urobeným v roku 2006 v elektronickej podobe, mal prijať také opatrenia, aby v prípade potreby vedel posúdiť, ktoré návrhy odmietol (napríklad zapísať si úradným záznamom identifikačné údaje o DVD nosiči, obsahom ktorého sa odmietol zaoberať). V danom prípade bolo – predovšetkým so zreteľom na nález – potrebné vychádzať z toho, že návrh na začatie konania bol v súlade so zákonom podaný už v roku 2006, preto súdny poplatok za návrh na začatie konania už nebolo možné vyrubiť. Ak napriek tomu bolo konanie zastavené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, má postup súdu za následok odňatie možnosti navrhovateľke pred súdom konať. Táto procesná vada zakladá prípustnosť a aj dôvodnosť dovolania. So zreteľom na to navrhovateľka žiadala napadnuté uznesenie, a tiež ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 112 ods. 1 O.s.p., v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

S prihliadnutím na totožnosť predmetu konania, totožnosť v osobe dovolateľky a skutkovú i právnu súvislosť obsahu dovolaní vo veciach vedených tunajším súdom pod sp.zn. 5 Cdo 332/2013, 5 Cdo 338/2013, 5 Cdo 372/2013, 5 Cdo 378/2013, 5 Cdo 364/2013, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“), aplikujúc ustanovenie § 112 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p. tak, že predmetné veci spojil do jedného spoločného konania ako je to uvedené v prvom výroku tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podala včas navrhovateľka zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smerujú dovolania proti uzneseniam odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolateľkou napadnuté uznesenia ale nevykazujú znaky niektorého z nich, preto jej dovolania podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie sú.

Prípustnosť podaných dovolaní by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995, a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998, a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Navrhovateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolaní preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru navrhovateľky jej postupom súdov bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možností pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O prípad odňatia možnosti pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd zastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb., hoci pre tento postup nebol zákonný dôvod (R 50/1997). So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či pre zastavenie konania boli v danom prípade dané procesné predpoklady.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ. Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a poplatok za konanie o dedičstve je splatný vznikom poplatkovej povinnosti. Podľa § 10 ods. 1 prvá a druhá veta zákona č. 71/1992 Zb. ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

V preskúmvanej veci argumentovala navrhovateľka tým, že návrh na začatie konania, ktorý bol doručený súdu prvého stupňa 11. marca 2013, je pôvodný návrh na začatie konania, ktorý doručila tomuto súdu ešte v roku 2006 (ako elektronické podanie na DVD nosiči podpísané zaručeným elektronickým podpisom), a že vzhľadom na uplynutie trojročnej lehoty uvedenej v § 13 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. jej už nemožno vyrubiť súdny poplatok za návrh na začatie konania.

V zmysle § 42 ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p. podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr

do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba.

V náleze ústavný súd konštatoval, že navrhovateľka právne účinným spôsobom podala v roku 2006 návrh na začatie konania v elektronickej podobe a treba rešpektovať právne účinky, ktoré vyvolalo toto podanie. Malo ísť o DVD, na ktorom boli uložené viaceré návrhy navrhovateľky proti rôznym odporcom. Nález ale neobsahuje žiadny údaj o tom, konkrétne ktorých vecí a ktorých odporcov sa toto podanie týkalo. Navrhovateľka, ktorá 11. marca 2013 doručila súdu návrh (s dátumom vyhotovenia v roku 2006) na vydanie platobného rozkazu ukladajúceho protistrane povinnosť zaplatiť mu predmetnú sumu spolu s náhradou trov konania, ničím nedoložila, že podanie doručené súdu v roku 2013 je identické s tým podaním doručeným súdu na DVD nosiči v roku 2006, na ktoré sa vzťahuje nález a ním vyslovený príkaz ústavného súdu vychádzať z toho, že podanie bolo doručené s účinkami pôvodného doručenia. V danej procesnej situácii, v ktorej nič nepreukazovalo, že nález a príkaz ústavného súdu sa týka aj preskúmvanej veci (t. j. že na daných DVD nosičoch bol uložený aj návrh navrhovateľky proti tomu, kto je uvedený v záhlaví tohto uznesenia dovolacieho súdu) a z ničoho nevyplývala totožnosť navrhovateľkou tvrdeného podania z roku 2006 s podaním z roku 2013, nemožno prvostupňovému ani odvolaciemu súdu vytýkať ako nesprávny procesný postup, pokiaľ: a/ vychádzali z toho, že v preskúmvanej právnej veci vyvolalo právne účinky podania návrhu na začatie konania to podanie, o urobení a obsahu ktorého nemožno mať pochybnosti – to znamená podanie doručené 11. marca 2013 súdu prvého stupňa, a b/ nepostupovali tak, ako by postupovali v prípade, keby návrh na začatie konania bol podaný už v roku 2006 doručením takého návrhu, o urobení a obsahu ktorého nemožno mať žiadne pochybnosti. K námietke, že prvostupňový aj odvolací súd popierajú totožnosť oboch podaní (z roku 2013 a 2006), i keď aj v roku 2013 akceptujú plnú moc z roku 2006, dovolací súd poukazuje na to, že o existencii a obsahu tejto plnej moci (na rozdiel od totožnosti návrhov na začatie konania z roku 2006 a 2013) nie sú pochybnosti.

V preskúmvanej veci súdy mali a mohli rešpektovať príkaz vyplývajúci z nálezu ústavného súdu len vo vzťahu k tomu návrhu na začatie konania podanému v roku 2006, ktorého sa predmetný nález týkal. Z logiky veci potom vyplýva, že bolo na navrhovateľke, aby preukázala totožnosť návrhu podaného v roku 2006 v elektronickej podobe s návrhom podaným v písomnej podobe v roku 2013. Pokiaľ navrhovateľka v súvislosti s tým poukazovala na to, že už nemá k dispozícii originálne DVD s jeho návrhmi podanými v roku

2006 a vytýkala súdom, že mali prijať opatrenia na zachovanie možnosti preveriť totožnosť návrhov na začatie konania podaných v roku 2006 a 2013, dovolací súd uvádza, že je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, lebo ich podcenením, či zanedbaním môžu o ne prísť. V súlade so zásadou, že právo patrí bdelym, pozorným, ostražitým, bedlivým („vigilantibus iura scripta sunt“), teda tým, ktorí sa aktívne a prezieravo zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, nespoliehajú sa na náhodu, predvídajú aj možnosti vzniku komplikovaných situácií sťažujúcich výkon práv a ich praktické uplatnenie, bolo práve na navrhovateľke, aby – najmä po „neprijatí“ jej návrhov podaných v roku 2006 v elektronickej podobe – uchovala pôvodné DVD, neuvážene sa ich nezbavila a nevystavila sa tým sama riziku, že v súčasnosti nevie súdom hodnoverne a preukázateľne doložiť, konkrétne aký návrh na začatie konania podala v roku 2006.

Pokiaľ súd prvého stupňa v danej procesnej situácii vychádzal z toho, že poplatková povinnosť navrhovateľky vznikla podaním návrhu dňa 11. marca 2013, a že – vzhľadom na nerešpektovanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku – sú splnené predpoklady pre zastavenie konania (§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.), nepriečil sa jeho postup, ale ani postup odvolacieho súdu zákonu. Postupom súdov, ktorý bol v súlade so zákonom, nemohlo dôjsť k znemožneniu realizácie procesných oprávnení navrhovateľky spôsobom, ktorý by bol významný z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp.zn. 3 Cdo 355/2013, 3 Cdo 368/2013, 3 Cdo 386/2013, 4 Cdo 431/2013, 4 Cdo 433/2013, 8 Cdo 39/2013).

Vzhľadom na to, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesnej vady konania tvrdenej dovolateľkou, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O.s.p. a prípustnosť podaných dovolaní nevyplýva z § 239 O.s.p., najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolania podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V dovolacom konaní úspešným odporcom vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodali návrh na ich priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2014

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová